

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomikoulutus

Milena Pekari

Pedagoginen dokumentointi menetelmänä mediakasvatuksessa

Opinnäytetyö 2018

Tiivistelmä

Milena Pekari

Pedagoginen dokumentointi menetelmänä mediakasvatuksessa

27 sivua, 5 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyö 2018

Ohjaaja: Koulutuspäällikkö Helena Wright, Saimaan ammattikorkeakoulu,
Lappeenrannan varhaiskasvatuksen media- ja monikulttuurisuuskasvatuksen
koordinaattori Riikka Tidenberg, Saimaan mediakeskus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää MollaGoesSteam-hankkeeseen osallistuvien varhaiskasvattajien käsityksiä ja kokemuksia siitä, kuinka pedagoginen dokumentointi tukee mediakasvatusta. MollaGoesSteam – Lumottu oppimisympäristö -hankkeen tarkoituksena on löytää ratkaisuja tutkivaan oppimiseen. Hankkeeseen kuuluu neljä Lappeenrannan päiväkotia: Pontuksen päiväkotia, Lappeen päiväkotia, Uus-Lavolan päiväkotia ja Mäntylän päiväkodin Ylämaan toimipiste. Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Saimaan mediakeskus, jonka hanke MollaGoesSteam on. Saimaan mediakeskus on Lappeenrannan kaupungin alainen organisaatio.

Opinnäytetyön tutkimusote oli laadullinen. Aineisto kerättiin ryhmähaastattelulla. Haastatteluun osallistui viisi varhaiskasvattajaa MollaGoesSteam -hankkeesta. Haastattelun teemoilla ja kysymyksillä pyrittiin saamaan vastaus tutkimuskysymykseen mediakasvatuksen ja medialukutaidon tavoitteiden kautta. Haastattelu toteutettiin Saimaan mediakeskuksella. Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsiteltiin mediakasvatusta, lapsen osallisuutta ja toimijuutta, pedagogista dokumentointia sekä lapsen itseilmaisua.

Opinnäytetyöstä saatujen tutkimustulosten mukaan lapset pääsivät tutustumaan erilaisiin medioihin sekä mediavälineisiin monipuolisesti pedagogisessa dokumentoinnissa. Lapset pääsivät myös kokeilemaan median tuottamista. Median tuottaminen varhaiskasvatuksessa oli sidoksissa lapsen omaan kiinnostukseen ja ikätasoon. Lapsen osallisuus ja toimijuus vahvistuivat ja lapsi pääsi ilmaisemaan itseään pedagogisessa dokumentoinnissa. Mediakasvatuksessa on huomioitava lapsen yksilöllisyys sekä ikätaso ja kiinnitettävä huomiota siihen, että jokainen lapsi löytää itselleen sopivan kanavan itseilmaisuuksiin. Pedagogisen dokumentoinnin osalta opinnäytetyön tuloksissa painottui lähes yksinomaan dokumentointi.

Jatkotutkimusaiheena aihetta voisi tutkia syvemmin yhden teeman/tavoitteen kautta. Tutkimuksen kohteena voisi olla esimerkiksi lapsen omakohtainen kokemus median tuottamisesta pedagogisessa dokumentoinnissa. Aihetta voisi tutkia lapsen näkökulmasta haastatteleamalla tai havainnoimalla lapsia.

Asiasanat: Mediakasvatus, pedagoginen dokumentointi, lapsen osallisuus

Abstract

Milena Pekari

Pedagogic Documentation as a Method in Media Education

27 pages, 5 appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Health Care and Social Services, Lappeenranta

Degree Programme in Social Services

Bachelor's Thesis 2018

Instructor: Degree Programme Manager Helena Wright, Saimaa University of Applied Sciences, Media- and multicultural education coordinator Riikka

Tidenberg, Saimaa Media Centre

The purpose of the research was to establish how the early childhood educators in MollaGoesSteam-project experienced pedagogic documentation supporting media education in early childhood education. The purpose of the MollaGoesSteam – Enchanted learning environment -project is to discover solutions to inquiry-based learning. There are four day care centres in MollaGoesSteam-project: Pontus, Lappee, Uus-Lavola, and Mäntylä. The commissioner of this study was Saimaa Media Centre. Saimaa Media Centre is an organisation under the City of Lappeenranta.

The study was executed as a qualitative research. Data for this study was collected by group interview. Five educators from MollaGoesSteam -project participated in the interview. The interview was in Saimaa Media Centre.

The theoretical framework of the thesis was based on media education, pedagogic documentation of child's self-expression, child's participation and agency. The results of the study revealed that children used different media and media devices diversely in pedagogic documentation. Also, children tried to produce media. Producing media was linked with child's own interest in producing media and to his age. Children's participation and agency strengthened and children expressed themselves in pedagogic documentation. In media education it needs to be considered that every child is an individual. In media education attention must be paid to every child finding their own way to self-expression. Pedagogic documentation is a wide concept, in the results of this study the emphasis was on documentation.

Further research could concentrate on children's experiences producing media in pedagogic documentation. The study could take the children's point of view by interviewing or observing them.

Keywords: Media education, pedagogic documentation, children's participation

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Mediakasvatus	6
2.1	Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa	8
2.2	MollaGoesSteam-hanke	10
3	Pedagoginen dokumentointi	11
3.1	Lapsen osallisuus ja toimijuus	12
3.2	Lapsen itseilmaisu	13
4	Opinnäytetyön tarkoitus	14
4.1	Opinnäytetyön toteutus	14
4.2	Aineiston analyysi	15
4.3	Eettiset näkökohdat ja luotettavuus	16
5	Tutkimustulokset	17
5.1	Mediat ja median tuottaminen pedagogisessa dokumentoinnissa	17
5.2	Lapsen osallisuus ja toimijuus pedagogisessa dokumentoinnissa	19
5.3	Lapsen itseilmaisu pedagogisessa dokumentoinnissa	21
6	Johtopäätökset	22
7	Pohdinta	23
	Taulukot	26
	Lähteet	27

Liitteet

- Liite 1 Haastattelusuunnitelma
- Liite 2 Ryhmähaastattelurunko
- Liite 3 Saatekirje
- Liite 4 Lapsen medialukutaidon edistäminen pedagogisessa dokumentoinnissa (Kuvio)
- Liite 5 Lapsen osallisuuden ja toimijuuden toteutuminen pedagogisessa dokumentoinnissa (Kuvio)

1 Johdanto

Vuonna 2016 uudistuneessa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Vasu) (Opetushallitus 2016) painotetaan lastentarhanopettajia käyttämään pedagogista dokumentointia suunnitelmallisena ja jatkuvana työmenetelmänä osana päiväkodin arkea. Pedagogisella dokumentoinnilla on suuri merkitys, koska se on toiminnan suunnittelun, toteuttamisen, arvioinnin ja kehittämisen perusta. Pedagoginen dokumentointi tuottaa kokonaisvaltaista ja monipuolista tietoa lapsesta ja lapsiryhmästä sekä saa varhaiskasvatuksen toiminnan näkyväksi. Jatkossa tässä opinnäytetyössä varhaiskasvatussuunnitelman perusteista käytetään lyhennettä vasu.

Vasun mukaan mediakasvatus tulee ottaa huomioon niin, että sen avulla tuetaan lapsen mahdollisuuksia itseilmaisuun ja annetaan lapselle mahdollisuuksia toimia aktiivisesti yhteisössään. Mediakasvatuksessa lapsia opastetaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden käyttämisessä sekä hyödynnetään digitaalista dokumentointia varhaiskasvatuksen arjessa. (Opetushallitus 2016, 44, 23-24.) Mediakasvatus on tavoitteellista ja vuorovaikutuksellista varhaiskasvatusta. Mediakasvatuksen tavoite on tuottaa medialukutaitoa sekä tukea varhaiskasvatuksen kokonaisvaltaisia tavoitteita.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Molla Goes Steam-hankkeeseen osallistuvien varhaiskasvattajien näkemyksiä ja kokemuksia siitä, miten pedagogista dokumentointia voidaan hyödyntää menetelmänä mediakasvatuksessa. Hankkeen tarkoituksena on löytää ratkaisuja tutkivaan oppimiseen sekä tuoda STEAM-pedagogiikkaa ja maker-kulttuuria päiväkodeihin. Hankkeessa tavoitellaan kokonaisvaltaista oppimista.

Mediakasvatuksen tulisi olla entistä tietoisempaa ja kokonaisvaltaisempaa varhaiskasvatussyksiköissä (Ahonen 2017, 240-241). Pedagogista dokumentointia käytetään tällä hetkellä kirjavasti eri yksiköissä, joten on tärkeää korostaa sen merkitystä varhaiskasvatuksessa. Tämän opinnäytetyön aihe tukee tulevaa ammattiani lastentarhanopettajana. Opinnäytetyö toteutetaan laadullisella tutkimusmenetelmällä ja aineisto kerätään ryhmähaastattelulla.

2 Mediakasvatus

Mediakasvatuksen tutkiminen on nykyään laajaa, monialaista ja -tieteistä tutkimusta. Siitä tehdään valtakunnallisia tutkimuksia sekä kevyempiä kartoituksia ja selvityksiä. (Vilmilä 2015, 11-12.) Lessenskin (2018) tuoreessa tutkimuksessa, joka vertaili eri maiden medialukutaitoa, Suomi sijoittui kärkisijalle. Selvityksessä vertailtiin 35 Euroopan maata ja niiden kykyä sietää niin sanotun totuudenjälkeisen (post-truth) ajan ongelmia, kuten valeuutisia. Tutkimus mittasi lehdistönvapautta, digitaalista osallisuutta, ihmisten välistä luottamusta ja koulutuksen laatua. Suomen jälkeen seuraavaksi tutkimuksessa sijoittuivat Tanska, Alankomaat, Ruotsi, Viro ja Irlanti. (Lessenski 2018.)

Liikenne- ja viestintäministeriö on teettänyt perusselvityksen mediapolitiikan nykytilasta Suomessa. Sen yhtenä lukuna on mediakasvatuksen nykytila ja tulevaisuudennäkymät Suomessa. Selvityksen mukaan pienten lasten internetin käyttö on lisääntynyt, joten he tarvitsevat lisää myös mediakasvatusta. Huomionarvoista on, että raportin mukaan mediakasvatusmateriaalit kohdennetaan lähes kokonaan lapsille ja nuorille, jolloin muut mediakasvatuksesta hyötyvät jäävät ulkopuolelle. Raportissa painotetaan tasa-arvoisuutta, mutta esimerkiksi maahanmuuttajat jäävät usein mediakasvatuksen ulkopuolelle. (Haara & Hiltunen, 2018.)

Kupiainen ja Sintonen (2009, 15) kuvailevat digitaalisen ajan mediakasvatusta tavoitteelliseksi kasvatustoiminnaksi. Heidän mukaansa mediakasvatus on kasvatusta ja oppia mediasta median parissa. Kuutti (2012, 115) määrittelee mediakasvatuksen tietoiseksi yritykseksi vaikuttaa mediataitoihin ja median käyttöön. Hänen mukaansa opettamalla median käyttäjille väline- ja analyysitaitoja, he tulevat aktiivisiksi ja kriittisiksi mediankäyttäjiksi. Kupiainen ja Sintonen (2009) korostavat ihmisten välistä vuorovaikutusta ja yhteiskunnallista sekä kulttuurista osallisuutta, johon mediakasvatus perustuu.

Mediakasvatuksen keskeisenä tavoitteena pidetään yleisesti medialukutaidon saavuttamista. EU:n AV-direktiivi (2010), joka koskee audiovisuaalisia palveluja, määrittelee medialukutaidon tarkoittavan kuluttajan tietämystä, taitoja ja ymmärrystä, joiden avulla hän voi käyttää tiedotusvälineitä turvallisesti ja

tehokkaasti. Määritelmässä painottuu medialukutaidon merkitys avaimena toimijan aktiiviseen osallistumiseen demokraattisessa yhteiskunnassa.

Kupiainen ja Sintonen (2009) mieltävät mediakasvatuksen ensisijaiseksi tavoitteeksi tuottaa medialukutaitoa ja medialukutaitoisia kulttuurin toimijoita ja he määrittelevät medialukutaidon taitojen ryppääksi, joka liittyy mediatekstien vastaanottamiseen sekä vuorovaikutteisuuteen, osallisuuteen ja omaehtoiseen kulttuuriseen tuottamiseen. Heidän mukaansa medialukutaidon opettelu ja kehittäminen on päättymätön prosessi (Kupiainen & Sintonen 2009, 15.) Kuutin (2012, 117) mukaan medialukutaito on kykyä tunnistaa median lajeja ja analysoida kriittisellä tavalla median vaikuttamistapoja.

Kotilaisen (1999) medialukutaidon määritelmästä on aikaa, mutta se on edelleen toimiva kuvailemaan mediakasvatuksen luonnetta. Hänen mukaansa hyvän medialukutaidon omaava osaa käyttää mediatekstejä eritellen, arvioiden, eläytyen ja soveltaen sekä luoda mediatekstien versioita hyödyksi ja huviksi omien tarpeidensa mukaan (Kotilainen 1999, 36-38). Kotilaisen (1999, 38) mukaan medialukutaitoa tarvitaan sanallisissa, kuvallisissa, ja äänellisissä mediateksteissä ja niiden yhdistelmissä. Lyytinen & Lyytinen (2002, 92-93) pitävät yksilöllisen sekä yhteisöllisen selviytymisen kulmakivinä äidinkielen hallintaa sekä tekstien ja median kriittistä lukutaitoa.

Kuutin (2012) mukaan mediakompetenssi on tilanne- ja toimintaympäristökohtainen taito ja valmius ymmärtää mediaa ja erilaisia mediatuotteita (Kuutti 2012, 115). Myös Kotilainen (1999, 39) määrittelee mediakompetenssin tilanne- ja toimintaympäristökohtaiseksi valmiudeksi sekä kuvailee sitä monipuoliseksi osaamiseksi. Kotilainen (1999) korostaa mediakompetenssin kautta vahvistunutta toimijuutta.

Mediakasvatusta voidaan tarkastella erilaisista näkökulmista. Kupiainen (2009, 176) nostaa teoksessaan esiin näkökulman, jota kutsuu sääteleväksi mediakasvatukseksi. Se muodostuu suojelullisesta sekä mediasuhteiden hallintaan liittyvistä tekijöistä. Hän kuvailee mediakasvatuksen toiminnan usein kohdistuvan juuri mediankäyttäjän ja median suhteeseen. Hänen mukaansa säätelyn avulla pyritään käyttämään mediaa turvallisesti, mediavalintojen,

-tulkintojen ja -kokemusten ohjaamiseen, rajojen asetteluun ja median käytön tarkkailemiseen. Kupiainen (2009, 175-176) kuvailee säätelevän mediakasvatuksen tarkoittavan myös tietoisuutta lasten mediasuhteista ja mediasisällöistä. Kupiainen (2009, 176) esittelee myös toisen näkökulman, jota kutsuu mediataitoihin keskittyväksi mediakasvatukseksi. Sen tavoitteena on mediakompetenssin ja medialukutaidon kehittyminen. Hän korostaa myös näiden käsitteiden olevan osittain päällekkäisiä.

Ahosen (2007, 23) mielestä mediakasvatuksen perustana tulisi olla mediasuojelu, koska mediamaailma on muuttumassa rankemmaksi ja lasten oikeuksista on pidettävä huolta. Mediasuojelu on määrätietoista kasvatustyötä, jonka tavoitteena kasvattaa lapsista medialukutaitoisia aikuisia.

Mediasuhteiden aktiivisessa luomisessa lapset ja nuoret eivät ole tasavertaisessa asemassa (Vilmilä 2015, 10). Median käyttäminen on kytkeytynyt kuluttamiseen, eikä kaikilla lapsilla ole samanlaisia mahdollisuuksia medialaitteiden ja mediasisältöjen käyttöön. Siitä syystä mediakulttuuri voi olla myös eriarvoistavaa. (Nuorisotutkimusverkosto 2016, 14.)

2.1 Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatus on hoidon, opetuksen ja kasvatuksen muodostama kokonaisuus, joka on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Varhaiskasvatuksen kuuluu tukea ja edistää lasten tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta sekä toimijuutta yhteiskunnassa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatuslaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä sen tavoitteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteuttamista ja kehittämistä ohjaava valtakunnallinen asiakirja. Sen tavoitteena on, että varhaiskasvatus on yhdenvertaista ja laadukasta koko maassa. (Opetushallitus 2016.)

Varhaiskasvatuksessa korostuu pedagoginen viitekehys. Pedagogiikka tarkoittaa kasvatuksen, koulutuksen ja opettamisen tutkimusta eli kasvatustiedettä, kasvatus- ja opetusoppia sekä opetuksen suuntauksia, jotka perustuvat erilaisiin kasvatusnäkömyksiin (Hellström 2008, 295-296). Jotta

voidaan toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta, on tiedostettava miksi ja miten sitä toteutetaan.

Vasu on hiljattain uudistunut ja mediakasvatus on otettu sen sisällössä monipuolisesti huomioon. Mediakasvatus kulkee vahvasti asiakirjan läpi. Vasussa määritellään oppimisen alueet, jossa mediakasvatus on omana alalukunaan Minä ja meidän yhteisömme -osa-alueen alla. (Opetushallitus 2016.) Vasu ei kuitenkaan määrittele konkreettisesti kuinka mediakasvatusta kuuluu toteuttaa.

Vasussa uutena sisältönä ovat monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen (TVT) osaaminen. Ne kuuluvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin. TVT tuo suuren määrän sisältöä mediakasvatukseen ja on väline mediataitojen opettamisessa. Medialukutaito on osa monilukutaitoa. Monilukutaito tarkoittaa taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Monilukutaito koostuu erilaisista lukutaidoista kuten medialukutaidosta, numeerisesta lukutaidosta, kuvanlukutaidosta ja peruslukutaidosta. (Opetushallitus 2016.)

Mediaympäristömme muuttuu jatkuvasti. Kasvattajien sekä opettajien on tärkeä pysyä mediaympäristön kehityksen mukana, jotta lapsille voidaan tarjota laadukasta mediakasvatusta. Lapsi tarvitsee aikuisen ohjausta ja opetusta mediaympäristössä toimimiseen ja havainnoimiseen (Stakes ja opetusministeriö 2008). Kuitenkaan mediakasvatus ei ole vielä nivoutunut tiiviisti osaksi suunnitelmallista ja tavoitteellista varhaiskasvatusta (Ahonen 2017, 241-242). Opetus- ja kulttuuriministeriön (2013) selvityksen mukaan ainoastaan viidesosassa kunnista yli puolet varhaiskasvatussyksiköistä toteuttaa tietoista mediakasvatusta.

Varhaiskasvatuksen mediakasvatus kehittää varhaisia valmiuksia mediakulttuurissa elämiseen ja oman mediasuhteen ymmärtämiseen. Mediakasvatukseen kuuluu teemoja, jotka ovat keskeisessä asemassa varhaiskasvatustyössä. Näitä ovat esimerkiksi tasa-arvo, lasten oma kulttuuri, hyvinvointi ja lasten osallisuus. (Stakes ja opetusministeriö 2008, 3-10.)

Hotti, Ilvonen & Pitkänen (2015) selvittivät opinnäytetyössään lastentarhanopettajien näkemyksiä mediakasvatuksesta Lappeenrannan

varhaiskasvatuksessa. Heidän tutkimustuloksistaan kävi ilmi, että Lappeenrannan varhaiskasvatuksessa lastentarhanopettajat pitivät mediakasvatusta hyvin laitekeskeisenä. Medialaitteet- ja välineet olivat tulosten mukaan oleellinen osa mediakasvatuksen toteuttamista.

2.2 MollaGoesSteam-hanke

MollaGoesSteam – Lumottu oppimisympäristö -hankkeen tarkoituksena on löytää ratkaisuja tutkivaan oppimiseen. Sen sisältämät teemat ovat luonto, oppiminen, matematiikka, taide, tiede, tutkimus ja tekniikka. Tavoitteena on tuoda STEAM-pedagogiikkaa ja maker-kulttuuria päiväkoteihin. STEAM-pedagogiikkaa ja maker-kulttuuria on ollut käytössä perusopetuksessa, mutta varhaiskasvatuksessa ne ovat vielä tuoreita suuntauksia. Niiden lähtökohtia hankkeessa ovat lapsilähtöisyys ja leikki. Hankkeessa tavoitellaan kokonaisvaltaista oppimista. Siinä lapset pääsevät tutkimaan maailmaa kaikilla aisteillaan. (Saimaan mediakeskus 2017.)

Molla muodostuu sanoista media, osallisuus ja lapsi. STEAM muodostuu sanoista science, technology, engineering, arts ja mathematics. STEAM-pedagogiikassa on kyse ongelmien ratkaisemisesta yhdistämällä luovasti erilaisia oppiaineita kuten matematiikkaa ja luonnontieteitä. Maker-kulttuuri on tekemisen ja kokeilemisen kautta oppimista. Maker-kulttuurissa leikitellään teknologialla, opitaan toisilta, tehdään itse ja kokeillaan. Maker-kulttuuri on ratkaisukeskeistä sekä käytännönläheistä. (Opetushallitus 2018.)

MollaGoesSteam-hankkeeseen kuuluu neljä Lappeenrannan päiväkotia: Pontuksen päiväkoti, Lappeen päiväkoti, Uus-Lavolan päiväkoti ja Mäntylän päiväkodin Ylämaan toimipiste. Hankkeen toimintaa voi seurata Pinterest -kuvapalvelussa. Hanke saa rahoitusta Opetushallitukselta Innovatiiviset oppimisympäristöt -haussa vuosille 2017-2019. Hanketta koordinoi Riikka Tidenberg Saimaan mediakeskukselta. Saimaan mediakeskus järjestää tieto- ja viestintätekniikan sekä mediakasvatuksen täydennyskoulutusta Lappeenrannan kasvatus- ja opetustoimen henkilökunnalle sekä tukee oppilaitoksia tieto- ja viestintäteknologian hankkeissa. Sen tavoitteena on lisätä mediakasvatusta sekä TVT:n käyttöä opetuksessa ja vahvistaa opettajien taitoja.

3 Pedagoginen dokumentointi

Pedagoginen dokumentointi on keskeinen työmenetelmä, joka toimii toiminnan suunnittelun, arvioinnin, toteuttamisen ja kehittämisen perustana varhaiskasvatuksessa. Vasu velvoittaa varhaiskasvattajia käyttämään pedagogista dokumentointia suunnitelmallisena ja jatkuvana menetelmänä, joka on nivoutunut osaksi päiväkodin arkea. Pedagoginen dokumentointi tuo varhaiskasvatuksen toiminnan näkyväksi. Pedagogisen dokumentoinnin kautta mahdollistetaan lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen. Sen kuuluu tukea lasten ja vanhempien osallisuutta ja toimijuutta. (Opetushallitus 2016.)

Vasun (Opetushallitus 2016) mukaan pedagoginen dokumentointi tuottaa kokonaisvaltaista ja monipuolista tietoa lapsesta ja lapsiryhmästä. Ahosen (2017) mukaan toteuttamalla pedagogista dokumentointia saadaan selville lapsen mielenkiinnon kohteita, tarpeita ja näkemyksiä. Se saa jokaisen lapsen näkyväksi niin aikuiselle, kuin lapselle itselleenkin. Lasten osaaminen, ajattelu ja oppiminen tulevat esiin dokumenttien avulla. Lapsilähtöisyys on pedagogisen dokumentoinnin perusedellytys. Dokumenttien kautta voidaan tarkastella yhdessä lapsen kanssa hänen kehittymistään ja oppimistaan (Ahonen 2017, 140-143).

Rintakorpi & Vihmari-Henttonen (2017) kuvaavat teoksessaan pedagogisen dokumentoinnin prosessin. Prosessi voi alkaa esimerkiksi kysymyksillä mitä haluamme tietää tai mitä täällä tapahtuu. Kun tiedetään mitä on tarpeellista lähteä selvittämään, on dokumentoinnin vuoro. On mietittävä mikä on kannattavin tapa dokumentoida juuri kyseistä kohdetta. Dokumentoinnissa tuotetaan erilaisia dokumentteja, jotka voivat olla esimerkiksi valokuvia, videoita, taltioituja haastatteluja, piirustuksia tai kirjoituksia. Dokumentit ovat ikään kuin tutkimusaineistoa, joiden avulla tulkitaan toimintaa ja tehdään johtopäätöksiä. Dokumentit eivät ole täysiä totuuksia, vaan tapahtumien ja asioiden heijastumia. Dokumentit tuovat erilaisia näkökulmia ja niiden merkitys avautuu, kun niiden avulla keskustellaan varhaiskasvattajien, lasten ja huoltajien kanssa. Dokumentoinnin jälkeen tehdään tulkintoja ja johtopäätöksiä,

joiden seurauksena toimintaa muutetaan ja kehitetään. (Rintakorpi & Vihmari-Henttonen 2017, 79-84, 92-94.)

3.1 Lapsen osallisuus ja toimijuus

Lapsen oikeus osallisuuteen on turvattu maamme lainsäädännöllä, joka pohjautuu Yk:n lapsen oikeuksien sopimuksen (1989) 12. artiklaan. Sen mukaan lapsi saa vapaasti ilmaista omat näkemyksensä kaikissa häntä koskevissa asioissa, jos lapsi kykenee muodostamaan niitä. Lapselle on annettava mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa toimissa.

Osallisuuden ja toimijuuden kautta lapset tulevat kuulluiksi ja pääsevät vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin. Osallisuus on myös vaikuttamista, mukanaoloa, osallistumista sekä sitä, että lapsi tulee kuulluksi ja ymmärretyksi. Vasu (Opetushallitus 2016) kuvailee lasta aktiiviseksi toimijaksi, joka tutkii ympäristöään ja on luonnostaan utelias.

Osallisuuden toteutumisen kannalta keskeisiä asioita ovat kommunikaatioon, kieleen ja tiedonsaantiin liittyvät tekijät. Tarvitaan yhteinen kieli, jotta lasta voidaan kuulla ja ottaa huomioon hänen näkemyksiään. Niiden kautta lapsi voi osallistua keskusteluihin ja saada tietoa. (Turja 2016, 50.)

Virkki (2015) kuvailee väitöskirjassaan osallisuuden käsittämisen lähtökohtina olevan elämänläheisyys, lapsikeskeisyys, lapsen toimijuus ja lapselle merkityksellinen toiminta. Virkin (2015) mukaan varhaiskasvatuksen toiminnassa kuuluu lähteä liikkeelle lapsen kiinnostuksen kohteista ja lapselle merkityksellisistä aiheista ja toiminnoista. Hänen tutkimuksensa tulosten mukaan lasten osallisuus on riippuvainen siitä, millaiseksi päiväkodin toiminnassa heidän toimijuutensa mahdollistuu. Tilanteissa lasten toimijuus ja osallisuus määrittyvät suhteessa niihin odotuksiin, joita kasvattajat lapseen sekä lapsiryhmään kohdistavat. (Virkki 2015, 60.)

Toimijuus on yksilön tai ryhmän kykyä toimia omaehtoisesti erilaisissa tilanteissa. Toimija ei ole passiivinen kulttuurin tai ympäristön ohjaama henkilö, vaan pystyy itse vaikuttamaan tapahtumien kulkuun. Vuorovaikutus mahdollistaa toimijuuden toteutumisen. Lipponen ym. (2013) esittelevät

teoksessaan toimijuuden modaliteetit, joiden avulla voi jäsentää erilaisia toimijaan liittyviä tekijöitä, jotka vaikuttavat siihen, miten toimija osallistuu erilaisiin tilanteisiin. Toisin sanoen niiden kautta pystytään tunnistamaan ja ymmärtämään tilanteita, joissa lapset kokevat toimijuutta. Toimijuuden modaliteetit ovat: haluta, osata, kyetä, tuntea, voida ja täytyä. (Lipponen, Kumpulainen, & Hilppö 2013, 159-165.)

Kupiaisen ja Sintosen (2009) mukaan osallisuuden kulttuuri voi mahdollistaa yksilölle tavan ylittää omat ennakkoluulonsa, avartaa ajattelua ja laajentaa näkökulmia, joista voi luovasti syntyä uutta. Mediakasvatukseen liittyvässä osallisuuden kulttuurissa vallitsee vastavuoroisuus ja jaetun älyn idea (Kupiaisen & Sintonen 2009, 167). Hotin ym. (2015) opinnäytetyön tulosten mukaan lastentarhanopettajat kokivat lasten osallisuuden lisääntyvän mediakasvatuksen myötä.

3.2 Lapsen itseilmaisu

Lapsella on oikeus itseilmaisuun sekä tulla ymmärretyksi niillä ilmaisun keinoilla, joita hänellä on. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lapsen musiikillista, kuvallista, sanallista ja kehollista ilmaisua. Mediakasvatuksen kuuluu tukea lapsen mahdollisuuksia ilmaista itseään yhteisössä. Lapsen ilmaisulle on tyypillistä kokonaisvaltaisuus ja ilmaisun erilaisten muotojen yhdistely. Ilmaisun eri muotoihin tutustuminen kehittää lasten osaamista monilukutaidon, osallistumisen ja vaikuttamisen osa-alueilla. (Opetushallitus 2016, 41-44.)

Itseilmaisu on lapsille luonnollinen tapa oppia, koska se perustuu tekemällä oppimiseen (Severikangas 2000, 19). Pääjoki (2016) kuvailee itseilmaisun mahdollistavan lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen, kun lapsi saa ilmaista itseään vapaasti ja aikuinen ottaa nämä ilmaisut vastaan. Kun lapsi ilmaisee itseään, aikuisen tulee kuunnella ja katsella tuomitsematta ja arvioimatta lapsen tekemisiä. Näin aikuinen pääsee osalliseksi lapsen ajatusmaailmaan (Pääjoki 2016, 114).

4 Opinnäytetyön tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Molla Goes Steam -hankkeeseen osallistuvien varhaiskasvattajien näkemyksiä ja kokemuksia pedagogisesta dokumentoinnista menetelmänä mediakasvatuksessa. Opinnäytetyö antaa tietoa siitä, kuinka pedagoginen dokumentointi tukee mediakasvatuksen tavoitteita. Tämän opinnäytetyön tulosten avulla voidaan avata lisää mediakasvatuksen ja pedagogisen dokumentoinnin merkitystä varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyön tutkimuskysymys on: Kuinka pedagoginen dokumentointi tukee mediakasvatusta?

4.1 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön tutkimusote on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tavoitteena on saada mahdollisimman laaja ja monipuolinen kuva varhaiskasvattajien tekemästä mediakasvatustyöstä sekä siitä, miten pedagoginen dokumentointi tukee mediakasvatusta. Opinnäytetyön kohderyhmä on MollaGoesSteam-hankkeeseen osallistuvat varhaiskasvattajat. Opinnäytetyön yhteyshenkilönä ja työelämän ohjaajana toimi Lappeenrannan varhaiskasvatuksen media- ja monikulttuurisuuskasvatuksen koordinaattori Riikka Tidenberg Saimaan mediakeskukselta.

Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua ryhmähaastattelua, johon osallistuivat MollaGoesSteam-hankkeeseen kuuluvat varhaiskasvattajat. Haastattelu valittiin tiedonkeruumenetelmäksi sen joustavuuden takia. Haastattelija pystyi opastamaan vastaajaa sekä tekemään tarvittaessa tarkentavia lisäkysymyksiä ja avaamaan kysyttyjen asioiden sisältöä.

Haastattelun toteutuksessa käytettiin apuna haastattelusuunnitelmaa (Liite 1) ja ryhmähaastattelun runkoa (Liite 2). Haastattelun kysymysten ja teemojen avulla oli tavoitteena saada vastaus tutkimuskysymykseen medialukutaidon sekä mediakasvatuksen tavoitteiden toteutumisesta pedagogisessa dokumentoinnissa. Haastattelun kysymyksiin ja teemoihin valittiin keskeisimpiä mediakasvatuksen ja medialukutaidon tavoitteita, joita olivat mediavälineiden

käyttö, erilaisiin medioihin tutustuminen, median tuottaminen, osallisuus ja toimijuus sekä itseilmaisuus. Edellä mainitut teemat kattoivat hyvin mediakasvatuksen ja medialukutaidon tavoitteiden edistämisen varhaiskasvatuksessa.

Tutkimuslupa haettiin ja saatiin Lappeenrannan kaupungin varhaiskasvatusjohtaja Päivi Virkiltä joulukuussa 2017. Kuudelle MollaGoesSteam-hankkeeseen osallistuvalla varhaiskasvattajalle lähetettiin kutsu haastatteluun tammikuussa 2018. Kutsun mukana laitettiin saatekirje (Liite 3) sekä tiedoksi ryhmähaastattelun runko, jotta haastatteluun osallistuvat pystyivät tutustumaan etukäteen haastattelun kysymyksiin ja teemoihin sekä seuraamaan haastattelun kulkua sen aikana.

Ryhmähaastattelu toteutettiin Saimaan mediakeskuksessa 16.1.2018. Haastattelu nauhoitettiin ääninauhurilla ja saatu aineisto litteroitiin.

4.2 Aineiston analyysi

Aineiston analysointi suoritettiin sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysillä kuvaillaan tutkimuksen sisältöä sanallisesti, tiivistämällä sen sisältämä informaatio tiiviiseen ja selkeään muotoon (Tuomi & Sarajärvi 2012, 106-108). Haastattelusta saatu nauhoitettu aineisto litteroitiin eli saatettiin tekstimuotoon. Sisällönanalyysi aloitettiin hahmottamalla litteroidusta aineistosta saatu yleiskuva. Aineisto luettiin useampaan kertaan, jotta yleiskuva hahmottui. Aineistosta etsittiin tutkimuskysymyksen kannalta tärkeitä ilmaisuja ja niitä koodattiin teemoittain eri väreillä. Kaikki tutkimukselle merkityksellön informaatio jäi pois opinnäytetyöstä.

Litteroidun aineiston alkuperäiset ilmaisut pelkistettiin. Pelkistetyt ilmaisut teemoiteltiin samankaltaisuuksien mukaan alakategorioihin ja siitä eteenpäin yläkategorioihin (Taulukko 1). Aineisto teemoiteltiin aineistolähtöisesti eli induktiivisesti. Induktiivisessa sisällönanalyysissä haetaan tietoa tutkimuksen tarkoitukseen ja tutkimuskysymykseen liittyen (Kylmä & Juvakka 2012, 113).

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistys	Alakategoria	Yläkategoria
<i>Jotenkii aateltii et se on niiku kans vähä itsestäänselvää tai sillee että se pääsee ilmasemaan itteensä siinä ja et se on tärkeä et just ne hänen jutut tulee siihen</i>	Lapsen itseilmaisun mahdollistuminen pedagogisessa dokumentoinnissa itsestäänselvää	Lapsen itseilmaisuus	Medialukutaidon edistäminen
<i>-mutta sitä mukaa ku ikää tulee ja kiinnostusta lisääntyy ni sitte pääsee. "Mie haluan, mie haluan" on aika usein semmonen lause.</i>	Lapset haluavat olla median tuottamisessa usein mukana	Lapsen halu olla mukana	Lapsen osallisuus ja toimijuus

Taulukko 1. Esimerkki aineiston sisällönanalyysistä.

4.3 Eettiset näkökohdat ja luotettavuus

Tutkimusetiikan kuuluu kulkea läpi koko tutkimuksen teon prosessin. Eettisesti hyvässä tutkimuksessa täytyy noudattaa tiettyjä toimintatapoja joita tutkimustyössä, tulosten esittämisessä ja tallentamisessa sekä niiden arvioinnissa tulee käyttää, kuten rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta. (Kuula 2006, 34-36.)

Opinnäytetyön haastattelun järjestäminen ja haastattelurunko suunniteltiin ennakkoon huolellisesti. Haastattelu nauhoitettiin, jotta kaikki aineisto saatiin kerättyä ja siihen pääsi palaamaan myöhemmin, jolloin virheiden syntyminen minimoitui. Haastattelija oli puolueeton, eikä johdatellut tai ohjaillut haastateltavia. Ryhmähaastattelun jokainen osallistuja sai äänensä kuuluviin mahdollisimman tasapuolisesti.

Tämän opinnäytetyön tuloksista oli keskeistä saada mahdollisimman luotettavaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Tulosten oli oltava totuudenmukaisia. Toisaalta tutkimuksen tulosten luotettavuuteen voi vaikuttaa se, kuinka haastateltava oli ymmärtänyt ja tulkinut kysymyksen. Tutkimuksen

yhteistyökumppaneita ja tutkimukseen osallistuvia arvostettiin. Heille kerrottiin mitä tutkittiin, miksi ja kuinka kauan tutkimus kesti. Tutkimukseen osallistuvien vastauksia ei voinut ulkopuolinen tunnistaa.

Eettisyyttä tuki myös saadun tutkimusaineiston säilyttäminen ainoastaan tutkijalla. Osallistujien henkilötietoja ei tullut esille tutkimuksen missään vaiheessa. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista. Opinnäytetyön valmistuttua haastatteluun osallistuneille lähetettiin omakohtainen litteroitu aineisto sekä opinnäytetyön johtopäätökset. Nauhoitukset sekä litteroitu aineisto hävitettiin opinnäytetyön valmistuttua.

5 Tutkimustulokset

Opinnäytetyön tutkimustulokset jaettiin kolmeen osaan: 1. mediat ja median tuottaminen pedagogisessa dokumentoinnissa, 2. lapsen osallisuus ja toimijuus pedagogisessa dokumentoinnissa sekä 3. lapsen itseilmaisuu pedagogisessa dokumentoinnissa. Nämä muodostivat aineiston analyysin jälkeen kolme suurinta kokonaisuutta, jotka tukivat mediakasvatusta sekä medialukutaidon kehittymistä (Liite 4 ja Liite 5).

Tuloksissa käytettiin suoria lainauksia, jotta aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aineiston tuottamiseen osallistuvien näkökulmat tulivat selkeästi esiin.

5.1 Mediat ja median tuottaminen pedagogisessa dokumentoinnissa

Vasun (2016, 44) mukaan mediakasvatus kuuluu ottaa huomioon niin, että lapset pääsevät tutustumaan eri medioihin sekä leikkillisesti kokeilemaan itse median tuottamista turvallisessa ympäristössä. Haastateltavilta kysyttiin millaisia mediavälineitä heillä oli käytössä dokumenttien tuottamisessa sekä millaisiin eri medioihin lapset olivat päässeet tutustumaan pedagogisessa dokumentoinnissa. Haastateltavilta kysyttiin myös, miten lapset pääsivät kokeilemaan median tuottamista pedagogisessa dokumentoinnissa.

Haastattelussa kaikki varhaiskasvattajat kertoivat, että dokumenttien tuottamisessa käytettiin älypuhelimia ja tablet-laitteita. Haastattelussa kolme

varhaiskasvattajaa mainitsi peda.net-verkkopalvelun mediavälineeksi dokumenttien tuottamisessa. Lappeenrannan kaupunki käyttää peda.net-verkkopalvelua varhaiskasvatuksen sähköisenä alustana. Lappeenrannan päiväkodeilla on tunnukset peda.net-palveluun, johon he voivat tuottaa sisältöä. Mediavälineiksi mainittiin kamera, smartboard, TV, videotykki, tietokone, kopiokone ja pinterest vähintään yhden varhaiskasvattajan toimesta.

Varhaiskasvattajat mainitsivat erilaisia medioita, joihin lapset pääsivät tutustumaan pedagogisessa dokumentoinnissa. Niitä olivat internet, johon sisältyi google, peda.net ja ryhmän blogi. Muita medioita, joihin lapset pääsivät tutustumaan, olivat radio, kirjat, TV ja sanomalehdet. Yksi varhaiskasvattajista kertoi, että esimerkiksi valokuvia tarkasteltiin lasten kanssa yleensä läppärin näytöltä.

Varhaiskasvattajat kertoivat miten lapset pääsevät kokeilemaan median tuottamista pedagogisessa dokumentoinnissa. Mediakasvatuksen kannalta on tärkeää, että lapsi pääsee tuottamaan mediaa itse, jolloin mediataidot kehittyvät. Myös ymmärrys ja kriittisyys mediaa kohtaan kasvavat. Varhaiskasvattajat kuvailivat, miten lapset pääsevät pedagogisessa dokumentoinnissa valokuvaamaan ja videokuvaamaan itseään kiinnostavia kohteita. Yksi varhaiskasvattaja kertoi, että ryhmän lapset pääsevät kirjoittamaan tekstejä peda.nettiin sekä ryhmän blogiin. Yksi varhaiskasvattaja mainitsi dokumenttien tuottamisesta vielä sadutuksen sekä mindmap-työskentelyn.

Yksi varhaiskasvattaja kuvaili, että hänen ryhmänsä lapsilla oli käytössä vihko, johon lapset voivat tuottaa sisältöä: tulostaa kuvia, tuottaa omia pohdintoja siitä, millainen on unelmien päiväkotitai mitä retkellä on tapahtunut.

--kaikilla on semmonen oma vihko ja sitte myö aina sinne just sitte saatetaa tulostaa kuvia tai jostai semmosesta tärkeestä tapahtumasta tai muuten ni just mietitää sit sinne et hyö saa sit ite ne aina ne tarinat. Se on niiko just sitä varte se vihko että sinne sitä omaa tarinaa tulee kaikki tavallaa mitä sinne tehää ni on sitä et hyö on miettiny alussa et mikä on unelmien päiväkotitai sitte hyö on

kertonu just ku ollaa oltu retkellä et mitä siel on tapahtunu ja sit ollaa suomi sataa mietitty mitä tää tarkoittaa ni sitte siihe pääsee myös.

Varhaiskasvattaja kertoi, että lapset pääsevät videokuvaamaan sekä valokuvaamaan. Ryhmässä on viisivuotiaita lapsia, joista osa osaa jo kirjoittaa. He pääsevät kirjoittamaan sisältöä pedanettiin.

Meilläkii varmaa enite valokuvausta ja videokuvausta pääsee tekemään ja sitten myös kirjoittamista. Osa ainaki tykkää et.. No padilla yleensä kirjetetaan ei niin paljon tietokoneella ja sitte niinku et hyö pääsee niiku sanoittamaan oikeestaan kaiken sen tekemisen mitä myö tehään että heijän jutut tulee aina ne mitä hyö on sanonu ni ne tulee aina sinne pedanettiinki kirjetettuna että sellasia.

5.2 Lapsen osallisuus ja toimijuus pedagogisessa dokumentoinnissa

Lapsen osallisuus ja toimijuus pedagogisessa dokumentoinnissa painottui haastattelussa. Pedagogisen dokumentoinnin yhtenä tarkoituksena on lapsen osallisuuden mahdollistuminen. Se on mediakasvatuksen yksi laajemmista tavoitteista. Haastattelussa varhaiskasvattajat kuvailivat näkemyksiään lapsen osallisuudesta ja toimijuudesta pedagogisessa dokumentoinnissa. Haastattelun yhtenä teemana oli lapsen osallisuus ja toimijuus pedagogisessa dokumentoinnissa, mutta ne korostuivat myös muuten haastattelussa.

Yksi varhaiskasvattajista kuvaili pedagogisen dokumentoinnin tarvetta ja ideoita nousevan lapsilta. Lapset voivat saada yllättäviä ideoita tai joku tapahtuma synnyttää ajatuksia. Tällöin asian käsittelyprosessia voidaan viedä eteenpäin ja mahdollisuuksien mukaan toteuttaa. Haastateltava kuvaili teemaa haastavaksi ja pohti, että itse tekemällä saisi nopeammin asioita tehtyä, mutta lapsen osallisuuden mahdollistuminen on huomioitava.

Varhaiskasvattaja korosti haastattelussa tärkeäksi sen, ettei lasta ohjata liikaa pedagogisessa dokumentoinnissa, jotta lapsen oma juttu ja ajatukset pääsivät esille. Lapselle oli annettava tilaa havaita ja huomata mikä itseä kiinnostaa ja innostaa. Yksi varhaiskasvattaja kuvaili, että heidän tärkein lähtökohtansa oli lapsen osallistuminen mahdollisimman paljon kaikkeen tekemiseen liittyen pedagogiseen dokumentointiin.

Myö ajateltii sit et niiku päälähtökohta on se et ne osallistuu siihen kaikkeen tekemiseen et heijän niinku just niiku mie sanoinki tos jo aikasemmi että esim jos myö tehää blogitekstei niin hyö niiku kaikki tekstit mitä meil yleensä kirjoitetaan on heiltä. Mut tota ni tietekii eihä se aina mee iha sillee että ihan joka kohtaa pääsee ite, mutta et pyritää siihe et tosi paljon.

Varhaiskasvattajat toivat haastattelussa esiin lasten yksilöllisyyden. Jokaisen lapsen kuuluu tulla nähdyksi ja tuntea itsensä hyväksytyksi. Joku lapsi voi pitää suuresta huomiosta ja nauttia olostaan huomion keskipisteenä. Toinen lapsi ei välttämättä tunne oloaan hyväksi vastaavanlaisessa tilanteessa. Varhaiskasvattajan kuuluu tuntea lapsi ja hänellä täytyy olla sensitiivisyyttä tunnistaa asiat, jotka lapsi kokee hyväksi ja turvalliseksi itselleen. Osallisuutta oli myös se, jos lapsi halusi olla osallistumatta johonkin, sekä tunne siitä, että lapsella itsellään oli mahdollisuus vaikuttaa asioihin.

Voi myös olla lapsi kuka ei tavallaan halua että hänen kohdetta tavallaan mitenkään nostetaan jalustalle tai että nyt kaikki tullaan töllystelemään ja kuvataan tätä, suitsutetaan. Niinko et pitää myös kunnioittaa sitä et jos se lapsi haluaa pitää ihan omana tietonaan vaik jonkuu asian tai niinko. Vaikka ihan aikuisen kanssa kahestaan vaik pohtia tai ihmetellä tai. Ku on eri persoonia ni.

Myös toimijuuden modaliteetteja (Lipponen ym. 2013, 163-164) tuli esiin haastattelussa. Niitä olivat *haluta, osata, tuntea ja voida*. Yksi varhaiskasvattaja pohti haastattelussa sitä, kuinka lapset pääsivät kokeilemaan median tuottamista pedagogisessa dokumentoinnissa. Hän kuvaili lasten usein *haluavan* olla median tuottamisessa mukana. Varhaiskasvattaja kertoi, että mediaa pääsi tuottamaan iän (osata) ja kiinnostuksen (tuntea) myötä. Nämä kaksi mainittua tekijää olivat varhaiskasvattajan asettamia rajoituksia ja mahdollisuuksia (voida).

Ja tota et pienimmät ei vielä ole kovin paljon mukana tässä tuottamisessa, mutta sitä mukaa ku ikää tulee ja kiinnostusta lisääntyy ni sitte pääsee. "Mie haluan, mie haluan" on aika usein semmonen lause.

Toinen varhaiskasvattaja korosti kuinka tärkeitä (tuntea) lapsille itselleen ovat esimerkiksi heidän itse tuottamansa kuvat. Lapset pystyivät tunnistamaan itse ottamiaan kuvia kymmenien kuvien joukosta.

Ja sit nää vaikka kuvat mitä lapset on itte ottanu ni siis ne on niille niin todella tärkeitä. Hyö ihan tasantarkkaa tunnistaa mikä on siinä heijän oma kuva vaik siinä on joku kivenmöntti ni et hän pystyy niiku kymmenistä kuvista spottaamaa et tää on just se hänen kakkärämänty minkä hän on kuvannu.

5.3 Lapsen itseilmaisu pedagogisessa dokumentoinnissa

Vasu (Opetushallitus 2016, 44) määrittelee, että mediakasvatuksen kuuluu tukea lapsen itseilmaisun mahdollistumista. Kaksi varhaiskasvattajaa näki itseilmaisun toteutumisen olevan itsestäänselvää pedagogisessa dokumentoinnissa.

No miust tää oli niiku semmone itsestäänselvä asia, että jos lapsen jotakin tärkeää asiaa joko aikuinen kuvaa tai lapsi itse kuvaa niin se lapsi saa olla sellaisena kuin on.

Jotenkii aateltii et se on niiku kans vähä itsestäänselvää tai sillee että se pääsee ilmasemaan itteesä siinä ja et se on tärkeä et just ne hänen jutut tulee siihen ja niinku et mie aina jotenki viel aina varmistankii et "ai halusitko". Jos ne kertoo hirveesti vaik jotai asiaa ja sillee ni sit mie vaa et nii et "halusitsie et tää on näin" vaikka niinku et mie kirjotan tän nyt näin just ja jotekii sit ne ain välil vaihtaa et "eei eiku mie sanoin toisen sanan siihe" ja semmost niiku et jotekii yritetään sitä huomioida tosi paljon ja.

Yksi varhaiskasvattaja painotti haastattelussa kuinka tärkeää on, että lapsi löysi juuri itselleen sopivan kanavan itseilmaisuun median tuottamisessa. Varhaiskasvattajat painottivat yksilöllisyyden huomioonottamista.

Just jollekkii joku videointi tai niinku elokuvan teko niin on ihan hirveen luonnollinen tapa ilmaista itseään ja on ihan suunapäänä esiintymässä ja joku ku se kuulee tai näkee itensä siel videolla ni se voi olla aivan niiku mennä lukkoon et "eei en halua niinku ollenkaa et mua näkyy" tai sit just joku niinku taustaaänen tekeminen on tosi jännää mut sit se et se esimerkiks vaik kirjottaa

tai valokuvaa tai piirtää jotain taustoja et ne on sille se itseilmaisun keino. Et on niin erilaisia lapsia ja se just et miten niinku erilaisuuden huomioiminen et toiset on ujommin ja toiset näkyvämmiin ilmaisee itseään. Että just et jokainen löytää niinku sen oman kanavansa.

Yksi varhaiskasvattaja pohti, että lapsille pitäisi tarjota erilaisia välineitä asioiden käsittelyyn. Erilaiset mediavälineet ja -sisällöt tarjoaisivat monipuolisesti mahdollisuuksia itseilmaisuun.

6 Johtopäätökset

Tuloksista nousi esiin erilaisia seikkoja, kuten eri medioihin tutustuminen ja median tuottaminen pedagogisessa dokumentoinnissa, jotka tukivat lapsen medialukutaidon kehittymistä ja ovat sitä kautta mediakasvatusta. Pedagogisessa dokumentoinnissa lapsilla oli mahdollisuus kokeilla erilaisia mediavälineitä sekä tutustua erilaisiin medioihin monipuolisesti. Lapset pääsivät kokeilemaan median tuottamista eri tavoin. Tämä kuitenkin edellytti sitä, että varhaiskasvattajat tietoisesti ohjasivat ja tukivat lapsia harjoittelemaan ja osallistumaan mediavälineiden käytössä sekä median ja dokumenttien tuottamisessa mahdollisimman monipuolisesti.

Kun lapsi pääsi tuottamaan mediaa, hänen toimijuutensa vahvistui. Tuloksissa ilmenneet toimijuuden modaliteetit auttoivat ymmärtämään lapsen itse kokemaa toimijuutta dokumenttien tuottamisessa. Tulosten mukaan lapset usein halusivat olla tuottamisessa mukana. Itse tuotetut dokumentit, joista esimerkkinä mainittiin valokuvat, olivat lapsille hyvin tärkeitä. Median tuottamisen mahdollistuminen oli sidoksissa lapsen ikätasoon. Mitä vanhempi lapsi oli, sitä enemmän ja monipuolisemmin hän pääsi tutustumaan medioihin ja tuottamaan sitä. Mediakasvatusta kuuluuikin toteuttaa lapsen ikätason mukaisella tavalla. Tarkoituksenmukaista oli pohtia miten mediakasvatusta toteutetaan pienimmille lapsille.

Pedagogisen dokumentoinnin kautta lapset pääsivät myös ilmaisemaan itseään. Tässä oli kuitenkin huomioitava lasten yksilöllisyys ja sen vuoksi tarjottava erilaisia mahdollisuuksia siihen. Jokaiselle lapselle tulisi löytää hänelle

sopiva tapa ilmaista itseään pedagogisessa dokumentoinnissa. Joku lapsi halusi piirtää, toinen lapsi kuvata ja kolmas olla kuvattavana.

Aineistossa painottui pedagogisen dokumentoinnin osalta lähes ainoastaan pelkkä dokumenttien tuottaminen, joka on vain pieni osa pedagogista dokumentointia. Mediat ja mediavälineiden käyttö liittyvät läheisesti digitaaliseen dokumentointiin, joten sen miellettiin liittyvän mediakasvatukseen. Dokumentteja voitiin tarkastella sekä niistä voitiin käydä keskustelua mediassa ja mediavälineiden avulla. Kuvia voitiin tarkastella yhdessä internetistä ryhmän blogista, läppäriltä tai tabletilla.

7 Pohdinta

Mediakasvatus opinnäytetyöni aiheeksi kumpusi omasta mielenkiinnostani sitä kohtaan. Opinnäytetyöni aihe vaihtui pari kertaa, mutta kaikki aiheista liittyivät jollakin tavalla mediakasvatukseen. Lopullinen opinnäytetyön aihe muotoutui minun ja Riikka Tidenbergin keskustelujen pohjalta talvella 2017.

Mediakasvatus sekä pedagoginen dokumentointi ovat molemmat laajoja kokonaisuuksia. Opinnäytetyöprosessin aikana jouduin useasti pohtimaan ja etsimään uudelleen punaisen langan näiden kahden kokonaisuuden väliltä. Mediakasvatus ja pedagoginen dokumentointi avautuivat minulle aivan uudella tavalla opinnäytetyöni johdosta. Ennen opinnäytetyötäni ajattelin mediakasvatuksen liittyvän suurimmaksi osaksi medialaitteiden käyttöön, vaikka se on melko pieni osa sitä. Medialaitteiden käyttö liittyy oikeastaan enemmän tieto- ja viestintäteknologiseen osaamiseen. Kuitenkin TVT ja mediakasvatus sitä kautta liittyvät läheisesti toisiinsa. Pedagogisen dokumentoinnin kuvittelin liittyvän lähes ainoastaan dokumentointiin.

Opinnäytetyötä tehdessä opin itse ymmärtämään, kuinka suuri kokonaisuus mediakasvatus on ja kuinka pedagogista dokumentointia sekä mediakasvatusta voidaan toteuttaa varhaiskasvatuksessa eri tavoin. Opin lapsen osallisuudesta sekä toimijuudesta paljon. Osallisuus ei ole vain osallistumista ja mukaan pääsemistä. Osallisuutta on myös se, jos lapsi haluaa olla osallistumatta johonkin, sekä tunne siitä, että lapsella itsellään on mahdollisuus vaikuttaa

asioihin. Toimijuuden modaliteettien avulla opin ymmärtämään kuinka toimijuutta voi tarkastella lapsen kokemuksen kautta.

Yhtenä teemana opinnäytetyön haastattelussa oli lasten huoltajien osallisuus pedagogisessa dokumentoinnissa. Vaikka pedagogista dokumentointia sekä mediakasvatusta kuuluu toteuttaa yhdessä huoltajien kanssa, jätin sen pois tuloksista, koska sen tuottama informaatio ei vastannut tarpeeksi opinnäytetyön tutkimuskysymykseen. Haastattelussa saatujen vastausten mukaan pedagogisen dokumentoinnin tarvetta ja ideoita nousi lasten huoltajilta, koska he halusivat tietää mitä lapset päivän aikana tekevät. Varhaiskasvattajat toivoivat huoltajilta aktiivista toimijuutta ja osallisuutta liittyen pedagogiseen dokumentointiin. Yhden ryhmän huoltajista vain muutama oli sellaisia, jotka kävivät aktiivisesti kommentoimassa peda.nettiin. Vanhemmilla oli vaihtelevasti halua saada informaatiota varhaiskasvattajilta esimerkiksi siitä, mitä lapset olivat tehneet päiväkodissa. Nämä tulokset eivät suoranaisesti vastanneet kysymykseen kuinka pedagoginen dokumentointi tukee mediakasvatusta.

Haastattelun teemat olivat laajoja ja yhdestäkin teemasta olisin saanut kokonaisen haastattelun. Ryhmähaastattelussa olisin voinut tehdä tarkentavia kysymyksiä. Toisaalta haastattelutilanne oli melko jännittävä ja uusi minulle.

Laadulliset haastattelukysymykset ovat puolistrukturoituja eli ennakoon määriteltäviä, mutta vastaus avoin, jolloin oli mahdollista saada monipuolista tietoa. Haastattelu nauhoitettiin ääninauhurilla, jotta kaikki aineisto jäi talteen ja siihen pystyi palaamaan myöhemmin. Litteroin nauhoitetun aineiston, eli saatin sen tekstimuotoon.

Luin litteroidun aineiston useasti ja koodasin eri väreillä tutkimuskysymyksen kannalta merkittävän informaation. Kaikki muu aineisto jäi pois opinnäytetyöstä. Tein alakategoriat pelkistetyille ilmauksille. Toisaalta oli haastavaa jakaa pelkistettyjä ilmauksia eri kategorioihin, koska osa ilmaisuista saattoi sopia kahteen kategoriaan ja monet asiat liittyivät toisiinsa. Alakategoriat ryhmittelin yläkategorioihin, eli abstrahoin.

Aineistossa painottui pedagogisen dokumentoinnin osalta lähes ainoastaan pelkkä dokumenttien tuottaminen, joka on vain pieni osa pedagogista

dokumentointia. Tämä voi tarkoittaa, että pedagoginen dokumentointi kokonaisuudessaan ei ole vielä täysin selvä asia kaikille varhaiskasvattajille.

Tietoisuutta mediakasvatuksesta sekä pedagogisesta dokumentoinnista tulee edelleen lisätä varhaiskasvatuksessa. Mediakasvatusta tulee kohdistaa lasten ja nuorten lisäksi muualle. Myös osa aikuisista hyötyisi mediakasvatuksesta. Esimerkiksi maahanmuuttajille kohdistettuihin palveluihin voisi sisällyttää mediakasvatusta. Mediakasvatusseura (2017) on tehnyt mediakasvatuksen materiaalipaketin maahanmuuttajille mediataitojen tueksi.

Jatkotutkimuksen kannalta aihetta voi tutkia syvemmin. Tämän opinnäytetyön haastattelun teemat ja kysymykset liittyivät eri medioihin, mediavälineisiin, osallisuuteen, toimijuuteen ja itseilmaisuun. Aihetta voisi tutkia vain yhden teeman tai mediakasvatuksen tavoitteen kautta. Jatkotutkimuksen kohteena voisi olla esimerkiksi lapsen omakohtainen kokemus median tuottamisesta pedagogisessa dokumentoinnissa. Olisi mielenkiintoista, jos tutkimus tuottaisi tietoa lapsen näkökulmasta. Aineiston voisi hankkia haastattelemalla tai havainnoimalla lapsia.

Taulukot

Taulukko 1. Esimerkki aineiston sisällönanalyysistä, s. 16.

Lähteet

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ahonen, R. 2007. Suojeleva mediakasvatus on vasta heräämässä. Teoksessa Manninen, A., Könönen, A. & Hägg, M. (toim.) Me, Media ja Maailma. Helsinki: Plan Suomi Säätiö, 23–31.

EU:n AV direktiivi 2010. Euroopan parlamentti ja neuvosto. 47/2010. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32010L0013>. Luettu: 13.4.2018.

Haara, P. & Hiltunen, I. 2018. Kansalaisten ja yhteiskunnan suojeleminen. Media- ja viestintäpolitiikan nykytila ja mittaaminen. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 4/2018. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-548-4>. Luettu: 13.4.2018.

Hellström, M. 2008. Sata sanaa opetuksesta. Keskeisten käsitteiden käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hotti, M., Ilvonen, S. & Pitkänen, J. 2015. Lastentarhanopettajien näkemyksiä mediakasvatuksesta Lappeenrannan varhaiskasvatuksessa. Saimaan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Kotilainen, S. 1999. Mediakasvatuksen monet määritelmät. Teoksessa Kotilainen, S. Hankala, M. & Kivikuru, U. (toim.) Mediakasvatus. Helsinki: Edita, 31–39.

Kupiainen, R. 2009. Lasten mediasuhteet mediakasvatuksen kysymyksenä. Teoksessa Kotilainen, S. (toim.) Suhteissa mediaan. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy, 167–183.

Kupiainen, R. & Sintonen, S. 2009. Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus. Helsinki: Yliopistokustannus Oy.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Kuutti, H. 2012. Mediasanasto. Jyväskylä: MediaDoc Oy.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2012. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lessenski, M. 2018. Common sense wanted. Resilience to 'post-truth' and its predictors in the new media literacy index 2018. European Policies Initiative. Open Society Institute - Sofia.
http://osi.bg/downloads/File/2018/MediaLiteracyIndex2018_publishENG.pdf.
Luettu: 10.4.2018.

Lipponen, L., Kumpulainen, K. & Hilppö, J. 2013. Haluan, voin ja osaan: Lasten toimijuuden rakentuminen päiväkodissa. Teoksessa Karila, K. & Lipponen, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.

Lyytinen, P & Lyytinen, H. .2002. Tiedollinen kehitys lapsuudessa. Teoksessa Sinkkonen, J. (toim.) Pesästä lentoon. Helsinki: WSOY.

Mediakasvatusseura. 2017. <http://www.mediakasvatus.fi/materiaali/materiaalia-maahanmuuttajien-mediataitojen-tueksi/>. Luettu: 16.4.2018.

Nuorisotutkimusverkosto. 2016. Solmukohtia. Näkökulmia lasten mediakulttuurien tutkimusmenetelmiin ja mediakasvatukseen. Teoksessa Mulari, H. (toim.) Verkkojulkaisuja 103.
<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/solmukohtia.pdf>. Luettu: 3.5.2017.

Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.

Opetushallitus. 2018. Innovatiivisten oppimisympäristöjen edistäminen varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa. Hakutiedote.
http://www.oph.fi/rahoitus/valtionavustukset/yleissivistava_koulutus/103/0/valtionavustukset_innovatiivisten_oppimisymparistojen_edistamiseen_2018. Luettu: 11.4.2018.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2013. Mediakasvatus kuntien varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja

2013:10. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75281>. Luettu: 20.5.2017.

Pääjoki, T. 2016. Lasten taiteellinen toimijuus. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 114.

Rintakorpi, K. & Vihmari-Henttonen, E. 2017. Tää on meidän maailma! Pedagoginen dokumentointi varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.

Saimaan mediakeskus. 2017. MollaGoesSteam-hanke. <http://www.saimaanmediakeskus.fi/Hankkeet/Molla-goes-Stream>. Luettu: 23.4.2018.

Severikangas, T. 2000. Ilmaisutaidon seikkailuja. Helsinki: Oy Edita Ab.

Stakes ja Opetusministeriö. 2008. Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa. Stakes ja Opetusministeriön Mediamuffinssi-hanke. Iisalmi: Painotalo Seiska Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9. uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Turja, L. 2016. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilmilä, F. 2015. Media + lapsi + kasvatus. Mediakasvatuksen tutkimuksellinen kehittäminen. Nuorisotutkimusverkosto. Verkkojulkaisuja 80. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisut/verkkokauppa/verkkojulkaisut/366-Media%20%20%20lapsi%20%20%20kasvatus>. Luettu: 1.5.2017.

Virkki, P. 2015. Varhaiskasvatus toimijuuden ja osallisuuden edistäjänä. Itä-Suomen yliopisto. Filosofinen tiedekunta/soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto. Väitöskirja.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus. 1989. 12. artikla.

Haastattelusuunnitelma	
Suunnitelma	
Tutkimuskysymys	Miten pedagogista dokumentointia voidaan hyödyntää menetelmänä mediakasvatuksessa?
Mitä tietoa/aineistoa tarvitaan tutkimuskysymyksen ratkaisemiseksi	Aineistoa varhaiskasvattajien näkemyksistä ja kokemuksista pedagogisesta dokumentoinnista menetelmänä ja mediakasvatuksesta sekä niiden yhteydestä. Tiedon olisi hyvä olla mahdollisimman monipuolista ja kattavaa.
Teemahaastattelurungon laatiminen	Teemahaastattelurunko löytyy tämän haastattelusuunnitelman jälkeen
Ketä haastatellaan	Molla Goes Steam - Lumottu oppimisympäristö -hankkeeseen osallistuvat 4 varhaiskasvattajaa neljästä eri päiväkodista Lappeenrannassa
Perehtyminen haastattelun eettisiin kysymyksiin	Ryhmähaastattelu tehdään anonymisti. Haastattelu nauhoitetaan, jotta kaikki aineisto saadaan kerättyä ja siihen pääsee palaamaan myöhemmin, joten virheiden syntyminen minimoituu. Haastattelijan on huomioitava puolueettomuus sekä se, ettei johdattele ja ohjaile haastateltavia. On myös pyrittävä siihen, että ryhmähaastattelun jokainen osallistuja saa äänensä kuuluviin mahdollisimman tasapuolisesti.
Protokollan suunnitelma	

Mitä kerrotaan haastattelun alussa	Haastattelun alussa kerrotaan opinnäytetyön tarkoituksesta. Haastateltaville kerrotaan, että edetään teema/kysymys kerrallaan. Kerrotaan teemojen lukumäärä. Kerrotaan myös käytännön asioista: Jokainen haastateltava saa numeron (1-4), joka sanotaan ennen omaa vastausta, jotta haastateltavat erotetaan toisistaan aineistosta. Haastateltavia pyydetään myös vastaamaan kuuluvalla äänellä, jotta aineistosta saa myöhemmin paremmin selvää.
Mitä kerrotaan tutkimuksen tarkoituksesta ja luottamuksellisuudesta	Kerrotaan, että tarkoituksena on saada selville haastateltavien näkemyksiä sekä kokemuksia haastattelun teemoista. Haastatteluun vastataan nimettömästi. Aineistot ovat ainoastaan opinnäytetyötä varten, eikä niitä luovuteta kenellekään ulkopuoliselle. Aineistot poistetaan asianmukaisesti heti, kun ne on käsitelty.
Mitä aineistonkeruuvälineitä käytetään	Ääninauhuri
Tutkimuksen toteutus	
Yhteydenotto	Laitan jokaiselle osallistujalle saatekirjeen sähköpostitse, jossa kysyn haastatteluun osallistumisesta tutkimusluvan saavuttua. Siinä kerron opinnäytetyön tavoitteista ja tutkimusajankohdasta.
Varmista teknisten välineiden toimivuus ja käyttöosaaminen	
Haastattelutilanne	Alussa esittelen itseni ja kerrataan tutkimuksen tavoitteet, luottamuksellisuus, kesto ja yhteystiedot. Haastateltavilta pyydetään myös lupa tutkimukseen. Ryhmähaastattelussa kaikki ovat samassa tilassa haastattelun ajan.

	Haastateltavat saavat oman numeron (1-4), jonka he sanovat ennen omaa vastausta, jotta haastateltavat erotetaan aineistosta ja taataan vastaajien nimettömyys.
Haastattelu	Tärkeää muistaa seurata, että teemahaastattelurungon kohdat toteutuvat.
Tilaisuuden lopettaminen	Kiittäminen tutkimukseen osallistumisesta
Jälkihoito	Litteroitu aineisto ja johtopäätökset toimitetaan haastatteluun osallistuville.

Ryhmähaastattelun runko	
Aihe	Pedagoginen dokumentointi menetelmänä mediakasvatuksessa
Ryhmähaastattelun toteutus	
Haastattelija	Milena Pekari
Ajankohta	16.1.2018
Ryhmähaastattelun kesto	Noin 40 minuuttia
Haastateltavat henkilöt	Molla Goes Steam - Lumottu oppimisympäristö - hankkeeseen osallistuvat 4 varhaiskasvattajaa neljästä eri Lappeenrannan päiväkodista.
Teemat	
Teema 1	Millaisia mediavälineitä teillä on käytössä dokumenttien tuottamisessa?
Teema 2	Mistä pedagogisen dokumentoinnin ideat ja tarve nousevat?
Teema 3	Millaisiin eri medioihin lapset ovat päässeet tutustumaan pedagogisen dokumentoinnin kautta?
Teema 4	Miten lapset pääsevät kokeilemaan median tuottamista pedagogisessa dokumentoinnissa?
Teema 5	Lapsen osallisuus ja toimijuus pedagogisessa dokumentoinnissa
Teema 6	Lasten huoltajien osallisuus pedagogisessa dokumentoinnissa
Teema 7	Lapsen itseilmaisu pedagogisessa dokumentoinnissa

Sosiaali- ja terveysala

Hei,

Olen sosionomi (AMK) -opiskelija Saimaan ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä pedagogisesta dokumentoinnista menetelmänä mediakasvatuksessa. Tarkoitukseni on selvittää Molla Goes Steam-hankkeeseen osallistuvien varhaiskasvattajien näkemyksiä ja kokemuksia pedagogisesta dokumentoinnista mediakasvatuksessa. Opinnäytetyö tuottaa tietoa siitä, kuinka pedagogista dokumentointia voidaan hyödyntää mediakasvatuksen ja medialukutaidon tavoitteiden edistämiseksi. Tämän opinnäytetyön tulosten avulla voidaan avata lisää mediakasvatuksen ja pedagogisen dokumentoinnin merkitystä varhaiskasvatuksessa. Riikka Tidenberg on työelämäohjaajani opinnäytetyöprosessissa.

Opinnäytetyötä varten on tarkoitus hankkia aineistoa keväällä 2018 ryhmähaastattelulla, johon osallistuisivat Molla Goes Steam -hankkeeseen osallistuvat varhaiskasvattajat. Haastattelu toteutetaan nimettömästi. Ennen ryhmähaastattelua voin toimittaa etukäteen haastattelun rungon, jossa on haastattelun teemat ja kysymykset. Haastattelu nauhoitetaan ääninauhurilla, jotta kaikki aineisto saadaan talteen analysointia varten. Opinnäytetyötä varten saatu tieto käsitellään luottamuksellisesti. Opinnäytetyön valmistuttua tutkimusaineisto hävitetään asianmukaisesti. Litteroitu aineisto ja johtopäätökset toimitetaan haastatteluun osallistuneille. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua 2018 kesään mennessä. Haastatteluun osallistumisesi olisi minulle hyvin tärkeää. Jos sinulla on kysyttävää opinnäytetyöstä, vastaan mielelläni.

Ystävällisin terveisin,

Milena Pekari (milena.pekari@student.saimia.fi)

Lapsen medialukutaidon edistäminen pedagogisessa dokumentoinnissa Liite 4

Lapset pääsevät valo- ja videokuvaamaan sekä kirjoittamaan
Lasten ottamista kuvista tuotetaan satu, jonka aikuinen kirjoittaa muistiin
Lapsilla on vihko, johon he tuottavat sisältöä
Lapset pääsevät tuottamaan mediaa sadutuksen ja mind map-työskentelyn avulla
Lapsi otetaan mukaan materiaalin tuottamiseen
Lapset sanoittavat pedanettiin mitä ovat tehneet

Median tuottaminen

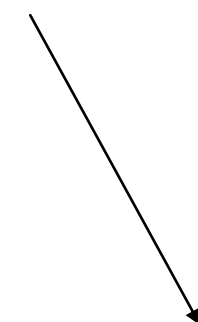
Lapset ovat päässeet tutustumaan painettuun mediaan, kuten aikakauslehtiin
Dokumentteja tarkastellaan yhdessä eniten läppärin näytöltä
Mediat, joihin lapset ovat päässeet tutustumaan ovat TV, radio, sanomalehti ja pedanet

Erilaiset mediat

Täytyy muistaa, ettei ohjaile liikaa, jotta lapsen "oma juttu" pääsee esiin
Lapsen itseilmaisun mahdollistuminen pedagogisessa dokumentoinnissa itsestäänselvää
Tärkeää, että jokainen löytää oman kanavansa itseilmaisuun
Voi olla lapsia, jotka eivät halua olla esillä
Yhden lapsen ilmaisu voi olla pari sanaa ja toisen voi olla paljon kaikenlaista
Lapselle tarjotaan erilaisia välineitä

Lapsen itseilmaisu

Medialukutaidon edistäminen

Lapsen osallisuuden ja toimijuuden toteutuminen pedagogisen dokumentoinnin avulla

Liite 5

